

CONSILIUL LOCAL CIOREȘTI
Primăria comunei Ciorești

**DOCUMENT APROBAT PRIN
DECIZIA CONSILIULUI COMUNAL
NR. 2/14 DIN 29 MARTIE 2019**

Strategia de dezvoltare socio-economică a com. Ciorești pentru perioada 2019-2025

Ciorești 2019

Cuprins

Introducere.....	3
I. Evaluarea situației curente.....	4
II. Cadrul general al strategiei	5
III. Plan de acțiuni pentru perioada 2019-2025	6
IV. Implementarea și Monitorizarea Strategiei.....	17
V. Portofoliul proiectelor prioritare. Fișe de proiect	20
Anexa 1. Analiza diagnostic.....	24

Realizarea acestui document a fost posibilă datorită suportului generos din partea poporului American prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Conținutul acestui material ține de responsabilitatea Grupului de Lucru pentru Planificare Strategică creat prin Dispoziția primarului nr. 26 din 11 februarie 2019 și nu reflectă în mod necesar viziunea USAID sau a Guvernului Statelor Unite.

Introducere

Acest document reprezintă o redactare actualizată a planului de acțiuni al Strategiei dezvoltării social-economice a comunei Ciorești 2016-2020, aprobată prin decizia nr. 6/12 din 28.10.2016. Actualizarea a fost efectuată de Grupul de Lucru constituit prin Dispoziția primarului Ciorești nr. 26 din 11 februarie 2019. Documentul a fost realizat cu suportul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) în cadrul programului Comunitatea Mea, implementat de IREX cu asistența experților consorțului Institutul de Dezvoltare Urbană (IDU)/Business Consulting Institute (BCI). Conținutul acestui material ține de responsabilitatea GLPS și nu reflectă în mod necesar viziunea USAID sau a Guvernului Statelor Unite.

Noua redacție urmărește actualizarea viziunii, obiectivelor strategice și planului de acțiuni pentru perioada 2019 – 2025, precum și dezvoltarea unui portofoliu de proiecte al strategiei. Strategia pune în valoare punctele forte ale municipiului și se bazează pe potențialul socio-uman, dezvoltarea economiei locale, serviciilor publice, instituțiilor infrastructurii sociale și de afaceri precum și pe capacitatea autorităților publice locale și structurilor societății civile privind asumarea responsabilității pentru procesul de dezvoltare locală. Principiile care stau la baza elaborării documentului sunt: (i) promovarea unei guvernări locale eficiente și responsabile; (ii) promovarea unui proces decizional participativ și (iii) promovarea principiilor dezvoltării durabile la nivel local.

Scopul Strategiei de dezvoltare socio-economică a com. Ciorești este de a determina direcțiile strategice de dezvoltare, dinamica și profunzimea acestei dezvoltări, de a eficientiza activitatea autorităților publice locale în managementul localității, de a utiliza cât mai eficient resursele financiare, de a promova localitatea (aspecte unice, irepetabile, competitive), de a atrage a surselor externe de finanțare (buget de stat, investiții străine, donații, granturi) pentru a implementa proiectele investiționale planificate.

Destinatarii Strategiei sunt locuitorii comunei Ciorești, autoritățile administrației publice locale, structurile societății civile, instituțiile educaționale, sectorul privat, tinerii, precum și toate persoanele interesate în dezvoltarea durabilă locală.

Strategia 2019 – 2025 este structurată pe patru compartimente și include: (i) viziunea de dezvoltare; (ii) planul strategic de acțiuni (iii) etapele de implementare și monitorizarea implementării strategiei; (iv) Fișe prioritare de proiecte.

Planul strategic de acțiuni 2019 – 2025 cuprinde totalitatea acțiunilor orientate spre atingerea obiectivelor specifice, necesarul de resurse, perioada de implementare, responsabilii de înfăptuirea acțiunilor, sursele de finanțare, precum și efectele scontate în urma implementării fiecărei acțiuni.

Strategia este un document complex, elaborat printr-un larg parteneriat, care are la bază documentele de programare regională (Strategia de Dezvoltare Regională Centru 2016-2020, Planul Operațional Regional 2017-2020 și strategii de dezvoltare sectoriale) și națională (Strategia națională de dezvoltare "Moldova 2030", strategii sectoriale de dezvoltare).

I. Evaluarea situației curente

Realizări și progrese înregistrate de curând	Punctele forte și avantajele APL-ului
• Dotarea instituțiilor de învățământ din localitate cu tehnică și echipamente • Reînnoirea fondului de carte la biblioteca publică • Construcția și amenajarea terenului de odihnă și agrement "Unirea" • Construcția porțiunilor de drum în variantă albă (3 km) și asfalt (1 km) din intravilanul com. Ciorești • Construcția apeductului din s. Vulcănești • Lucrări de renovare a grădiniței – creșe Dumbrăvioara și IP Gimnaziul din s. Ciorești • Crearea Î.M. "Ciorești - service" • Piață agricolă funcțională • Construcția iluminării stradale pe o lungime de 3 km • Gazificarea a 200 de gospodării • Crearea traseului turistic "Dor de Codru" • Construcția casei- atelier "Ceramică neagră" • Dotarea cu costume naționale (lucru manual) a ansamblului etno-folcloric "Codrencele" • Crearea Centrului polifuncțional pentru prestare servicii (spălătorie și cantină socială) • Crearea întreprinderii de prestări servicii sociale persoanelor marginalizate și cu nevoi speciale	• Implicarea societății civile în soluționarea problemelor comunității • Relații de colaborare a APL cu toate instituțiile publice • Instituții publice cu bază materială bună • Așezarea geografică favorabilă • Intrarea în localitatea Ciorești amenajată (Poarta stilizată) • Drumul de acces către localitate asfaltat • Meșteșuguri în dezvoltare (olărit, țesut, dogarii) • Meșteri populari în ceramică neagră • Apicultura • Existența unei pârtii de schi • Colaborarea cu diverse instituții (agenția "STAR- TUR", A.O. "Dacia" din orașul Soroca) • Apă de calitate • Serviciul de salubritate funcțional • Radio local funcțional • Primar cu experiență • Populația contribuie cu resurse la implementarea proiectelor
Provocări și probleme curente	Oportunități emergente
• Migrația masivă a populației • Natalitate redusă și mortalitate în creștere • Copii nesupravegheați • Grad redus de acoperire cu rețea de iluminat public • Lipsa infrastructurii de canalizare • Infrastructură rutieră degradată (drumuri centrale și periferice) și fără iluminare (str. Cobac, Valeriu Dumbravă, Răcățăului) • Lipsa împrejmuirii cimitirului din s. Vulcănești • Oferta mică de locuri de muncă • Obiectivele turistice insuficient promovate • Insuficiența capitalului de start pentru un tânăr antreprenor • Ineficiența economică a activităților agricole • Terenurilor agricole neprelucrate • Absenteism școlar în s. Vulcănești • Număr insuficient de activități culturale pentru diverse categorii de vârstă • Echipament de sonorizare vechi la Casa de Cultură • Număr mic de persoane implicate în activități culturale artistice • Consum mare de alcool	• Programe și proiecte internaționale de dezvoltare, inclusiv în domeniul turismului • Activismul dinamic al A.O. "Ciorești – baștina mea" • Proiecte sociale pentru susținerea bătrânilor din comună • Colaborarea intercomunitară în diverse domenii, inclusiv amenajare drumuri și serviciul de pompieri • Dezvoltarea parteneriatelor transfrontaliere • Înfrățirea cu localități din România (com. Tunari, județul Ilfov, com. Braniște, județul Galați) • Proiecte regionale • Investiții în infrastructura de servicii poștale

II. Cadrul general al strategiei

Viziunea

Către anul 2025 comuna Ciorești va fi un centru de dezvoltare și promovare a turismului rural prin valorificarea potențialului cultural, artistic și natural existent.

Economia locală bazată pe o agricultură performantă și o industrie de prelucrare a produselor agricole bine dezvoltată, mediu economic favorabil și durabil, va oferi cetățenilor locuri de muncă, venituri sigure.

Localitate, cu infrastructură dezvoltată și servicii publice de calitate prestate către cetățeni, care să răspundă nevoilor tuturor cetățenilor, inclusiv tineri, femei și bărbați, persoane cu dizabilități, persoane în etate. Autoritățile publice eficiente, transparente, deschise și axate pe nevoile cetățenilor.

Direcții de dezvoltare strategică		Obiectivul specific
1.	Valorificarea potențialului uman din localitate și implicarea nemijlocită a bărbaților și femeilor, inclusiv a băștinașilor plecați la munci peste hotare, în dezvoltarea socio-economică și culturală a comunei.	1.1. Sporirea activismului social al populației prin revitalizarea activității instituțiilor de cultură și desfășurarea sistematică a activităților comunitare de amenajare a teritoriului, cultural-sportive și de agrement care va include tineri, persoane dezavantajate, număr proporțional de femei și bărbați, reprezentanți ai diverse grupuri sociale sau etnice
		1.2. Perfecționarea continuă a sistemului de informare a bărbaților și femeilor, inclusiv a migranților, asigurând prin intermediul tehnologiilor informaționale moderne contactul permanent al comunității cu cel puțin 2/3 din băștinașii aflați la munci peste hotare.
		1.3. Consolidarea capacităților Asociației Obștești a băștinașilor "Ciorești - baștina mea".
2.	Dezvoltarea economică a localităților din cadrul comunei prin susținerea business-ului mic și mijlociu, atragerea în comunitate a unor investitori puternici și valorificarea potențialului uman și natural existent.	2.1. Asigurarea informațională și consultarea permanentă a potențialilor antreprenori și investitori, atât bărbați cât și femei, inclusiv din rândul băștinașilor aflați la munci peste hotare, despre oportunitățile de investire și despre programele de susținere a mediului de afaceri.
		2.2. Promovarea potențialului turistic al comunei și valorificarea potențialului uman, (cu atenție sporită tinerilor antreprenori) a bogățiilor subterane și a landşaftului natural existent în comună
		2.3. Valorificarea economică a tuturor activelor locale (terenuri, clădiri) pentru atragerea de noi investitori locali și internaționali.
3.	Asigurarea accesului tuturor locuitorilor comunei la servicii publice de calitate, accesibile, diversificate și nediscriminatorii atât pentru femei cât și bărbați, inclusiv persoane din grupurile socialmente vulnerabile	3.1. Asigurarea accesului populației, în special a persoanelor dezavantajate, femeilor și copiilor, la utilitățile publice prin consolidarea infrastructurii instituțiilor prestatoare de servicii.
		3.2. Consolidarea bazei tehnico-materiale și metodice a instituțiilor publice de cultură din comuna Ciorești
		3.3. Asigurarea accesului locuitorilor comunei din păturile socialmente vulnerabile la serviciile și instituțiile publice, care vor ține cont de nevoile speciale ale persoanelor cu dizabilități și grupurilor dezavantajate, inclusiv femeilor cu copii.
		3.4. Valorificarea deplină a potențialului cultural-artistic și sportiv al locuitorilor comunei Ciorești, inclusiv copii, tineri, persoane cu dizabilități și în etate
4.	Consolidarea capacităților APL în vederea asigurării unui management administrativ eficient și transparent, axat pe nevoile cetățenilor	4.1. Perfecționarea sistemului de recrutare, respectarea numărului proporțional de femei și bărbați, motivare și educare a cadrelor din primărie și cele 3 instituții publice subordonate.
		4.2. Sporirea nivelului de pregătire profesională a aleșilor locali și sporirea nivelului de responsabilitate a lor față de actul guvernării locale
		4.3. Consolidarea bazei impozabile și perfecționarea sistemului de evidență și control a procesului fiscal local
		4.4. Sporirea transparenței în activitatea primarului și consiliului local și crearea unor mecanisme pentru responsabilizarea APL în fața locuitorilor comunității.

III. Plan de acțiuni pentru perioada 2019-2025

Obiectiv general I: Valorificarea potențialului uman din localitate și implicarea nemijlocită a cetățenilor, inclusiv a băștinașilor plecați la munci peste hotare, în dezvoltarea socio-economică și culturală a comunei.

Obiective specifice /Acțiuni	Termen de realizare	Responsabil	Indicator de performanță	Cost estimativ	Sursa de finanțare
OS 1.1. Sporirea activismului social al populației prin revitalizarea activității instituțiilor de cultură și desfășurarea sistematică a activităților comunitare de amenajare a teritoriului, cultural-sportive și de agrement, care va include tineri, persoane dezavantajate, număr proporțional de femei și bărbați, reprezentanți ai diverse grupuri sociale sau etnice.					
1.1.1. Organizarea a cel puțin 4 "sărbători general-sătești" pe parcursul anului (cu ocazia diverselor sărbători - Hramul satului, Ziua diasporei, Ziua eroului național „Valeriu Dumbravă”, Ziua sportului și a mișcării olimpice, ziua națională a romilor), care ar mobiliza întreg satul pentru agrement și odihnă colective (muzică în centrul satului, prezentări gastronomice, jocuri distractive pentru copii și adulți, etc.). Atragerea unui număr egal de bărbați și femei la desfășurarea acestor activități.	Cel puțin de 4 ori pe an	Primarul	Cel puțin 4 "sărbători general-sătești" pe parcursul anului	60 mii lei	Bugetul local Agenției economice
1.1.2. Implicarea instituțiilor de învățământ în promovarea campaniilor de salubritate generală a satului (cel puțin de 4 ori pe an), inclusiv cu scopul dezvoltării spiritului civic în rândul generației tinere.	Permanent sau cel puțin de 4 ori pe an	Directorii Instituțiilor de învățământ	Cel puțin 4 campanii de salubritate generală a satului	20 mii lei	Bugetul local Agenției economice
1.1.3. Generarea de evenimente pozitive în comunitate și diseminarea activă a acestora, distribuite prin rețelele de socializare și comunicarea personală din partea primarului. Evenimentele pozitive în comunitate vor conține informații despre participanți – bărbați și femei în egală măsură.	Permanent sau cel puțin de 4 ori pe lună	Mediator Comunitar	Cel puțin 4 informații pozitive per lună despre Ciorești, vor conține informații despre participanți – bărbați și femei în egală măsură.	1500 lei	Bugetul local Donații
1.1.4. Asigurarea, împreună cu Asociația Băștinașilor, ca cel puțin o știre pozitivă în trimestru despre Ciorești să fie prezentată în mass-media națională, cu scopul dezvoltării și aprofundării mândriei de a fi din Ciorești.	Patru ori pe an	Primarul Președintele AO „Ciorești baștina mea”	Cel puțin o știre pozitivă în trimestru despre Ciorești să fie prezentată în mass-media națională	1000 lei	Bugetul local Donații
OS 1.2. Perfecționarea continuă a sistemului de informare a bărbaților și femeilor, inclusiv a migranților, asigurând prin intermediul tehnologiilor informaționale moderne contactul permanent al comunității cu cel puțin 2/3 din băștinașii aflați la munci peste hotare.					
1.2.1. Completarea a bazei de date a migranților cu nume noi de persoane, atât a bărbaților cât și femeilor, care ar putea contribui la soluționarea problemelor comunității, astfel, încât în ea să se regăsească cel puțin 2/3 din migranți plecați din comună.	Permanent	Mediator Comunitar	O bază de date actualizată trimestrial	1500 lei	Bugetul local Donații
1.2.2. Actualizarea permanentă a paginii Web a primăriei și a consiliului local, asigurarea completării operative a acesteia cu informații oficiale utile din activitatea APL	Permanent	Comunitar Mediator	Pagina web actualizată zilnic	1500 lei	Bugetul local Donații
1.2.3. Instituirea sistemului de SMS-ing în scopul eficientizării comunicării operative a	Pe parcursul	Primarul	Sistemul de SMS-ing	20 mii lei	Bugetul local

Obiective specifice /Acțiuni	Termen de realizare	Responsabil	Indicator de performanță	Cost estimativ	Sursa de finanțare
APL cu grupuri de persoane conform domeniilor de interes.	anilor 2019-2025	Mediator Comunitar	funcțional		Donații
1.2.4. Transmiterea înregistrărilor activităților Asociației Băștinașilor și ale APL în pagina de FB a AO a băștinașilor, utilizarea activă a canalului pe YouTube.	Permanent	Mediator Comunitar	100% de evenimente înregistrate și transmise pe pagina FB	1500 lei	Bugetul local Donații
OS 1.3. Consolidarea capacităților Asociației Obștești a băștinașilor "Ciorești - baștina mea"					
1.3.1. Sporirea numărului membrilor asociației obștești prin utilizarea activă a bazei de date a migranților și a comunicării interpersonale cu cei aflați pentru hotare.	Permanent	Președintele AO „Ciorești baștina mea”	Cel puțin 2/3 din băștinașii aflați la munci peste hotare sunt membri ai AO. Vor fi implicați bărbați și femei în egală măsură.	1500 lei	Bugetul local Donații
1.3.2. Desfășurarea sistematică, nu mai rar de o dată pe an a adunării generale a membrilor asociației și nu mai rar decât o dată în trimestru a membrilor consiliului de administrare. Promovarea egalității de gen în organele de conducere a Asociației pentru ca interesele femeilor și bărbaților să fie reflectate în egală măsură.	O dată pe an O dată pe trimestru	Președintele AO „Ciorești baștina mea”	Organizarea o dată pe an a adunării generale a membrilor asociației și nu mai rar decât o dată în trimestru a membrilor consiliului de administrare		Donații
1.3.3. Organizarea sistematică (nu mai rar de o dată pe an) de acțiuni comunitare cu implicarea a Asociației băștinașilor și comunitatea locală (amenajare teritoriu, concursuri locale, colectare de fonduri, etc.).	O dată pe an	Președintele AO „Ciorești baștina mea”	Ajutor pentru 20 de persoane din grupa de risc, bărbați și femei în egală măsură.	20 mii lei	Donații
1.3.4. Participarea membrilor staff-ului Asociației Obștești la training-uri și seminare în vederea sporirii nivelului de pregătire în probleme specifice migrației.	O dată în trimestru	Președintele AO „Ciorești baștina mea”	Participare la 4 instruiți anual, bărbați și femei în egală măsură.	-	Donații
1.3.5. Susținerea de către APL a Asociației Băștinașilor, inclusiv prin coparticipare la acțiunile comunitare organizate de localnicii plecați la munci peste hotare.	Periodic	Primarul Consiliul local	Cel puțin un eveniment, participanți bărbați și femei în egală măsură.	10 mii lei	Bugetul local
1.3.6. Utilizarea platformei "Guvern 24" pentru colectarea de fonduri în interes comunitar	Periodic	Specialist relații cu publicul	O inițiativă anual	-	-

Obiectiv general II: Dezvoltarea economică a localităților din cadrul comunei prin susținerea business-ului mic și mijlociu, atragerea în comunitate a unor investitori puternici și valorificarea potențialului uman și natural existent.

Obiective specifice / Acțiuni	Termen de realizare	Responsabil	Indicatori de performanță	Cost estimativ	Sursa de Finanțare
OS 2.1. Asigurarea informațională și consultarea permanentă a potențialilor antreprenori și investitori, atât bărbați cât și femei inclusiv din rândul originarilor aflați la munci peste hotare despre oportunitățile de investire și despre programele de susținere a mediului de afaceri.					
2.1.1. Publicarea sistematică (cel puțin odată la 2 luni) în pagina de FB, a originarilor plecați la munci peste hotare, a informațiilor despre oportunitățile de investire a capitalului în afaceri locale, precum și despre cadrul legal în domeniul antreprenoriatului.	O dată la 2 luni	Mediator Comunitar	Crearea a 10 locuri de muncă anual, pentru bărbați și femei în egală măsură.	1500 lei	Bugetul local
2.1.2. Organizarea sistematică (cel puțin odată la 2 ani) a unor sesiuni de instruire a populației economic active privind inițierea și conducerea afacerii.	Odată la 2 ani	Primarul	10 persoane instruite anual, dintre care 5 vor fi femei	6000 lei	Donații private Bugetul local
2.1.3. Încurajarea originarilor din Ciorești pentru a face transfer de bune practici, a aduce noi idei, experiențe în ajutor actualilor și potențialilor antreprenori din comunitate.	Sistematică	Președinte AO „Ciorești baștina mea”	Cel puțin 1 bună practică implementată anual	-	Donații private Bugetul local
2.1.4. Elaborarea conceptului de stimulare a afacerilor noi, care vor ține cont de nevoile speciale ale persoanelor cu dizabilități și grupurilor dezavantajate, inclusiv femeilor cu copii, tineri	2019	Consiliul local	Concept aprobat	-	Bugetul local
2.1.5. Crearea oficiului local pentru prestarea serviciilor zoo-veterinare	2020	Consiliul local Agenții economici	Servicii zoo-veterinare calitative.	100 mii lei	Buget local Agenți economici
2.1.6. Oferirea de spațiu /teren pentru deschiderea unui agro-magazin	2025	Consiliul local	100 m ² de spațiu comercial amenajat 2 locuri de muncă, pentru bărbați și femei în egală măsură.	200 mii lei	Investiții private
2.1.7. Facilitarea deschiderii unor noi secții de prelucrare primară a producției agricole (uscătorii, olănițe, mori, etc.)	2019-2022	Consiliul local Agenții economici	Cel puțin 1 unitate economică anual 10 locuri de muncă create, inclusiv pentru persoane din categorii social-vulnerabile, pentru bărbați și femei în egală măsură.	-	Buget local Agenți economici
2.1.8. Promovarea consolidării terenurilor agricole și a formării de cooperative agricole.	2019-2025	Consiliul local	70% din terenurile agricole incluse în circuitul	5000 lei	Bugetul local

Obiective specifice / Acțiuni	Termen de realizare	Responsabil	Indicatori de performanță	Cost estimativ	Sursa de Finanțare
			economic		
2.1.9. Organizarea anuală a târgurilor agroindustriale "Toamna de aur" și "Produs în Ciorești", etc.	Anual	Consiliul local Primarul Agenții economici	2 târguri organizate anual Cel puțin 50 de participanți, inclusiv persoane din categorii social-vulnerabile, bărbați și femei în egală măsură.	50 mii lei	Bugetul local Agenții economici
OS.2.2. Promovarea potențialului turistic al comunei și valorificarea potențialului uman (cu atenție sporită tinerilor antreprenori), a bogățiilor subterane și a landşaftului natural existent în comună.					
2.2.1. Elaborarea brandului comunității prin scoaterea în evidență a trăsăturilor caracteristice produselor și articolele fabricate pe teritoriul comunei	2020	Primarul	Brand elaborat și promovat	5000 lei	Bugetul local
2.2.2. Inventarierea tuturor monumentelor naturii, a resurselor naturale, publicarea într-un Ghid turistic al comunei Ciorești.	2019-2021	Primarul	Tirajul ghidului 1000 exemplare Cel puțin 500 de participanți, inclusiv pentru persoane din categorii social-vulnerabile, bărbați și femei în egală măsură.	5000 lei	Bugetul local
2.2.3. Promovarea meșteșugăritului popular: croșetarea, împletitul în lozie, confecționării oalelor din lut negru prin inițierea unui festival anual cu genericul "La ulciorul lui Zaharia"	Anual	Directorul Casei de Cultură	Cel puțin 100 de participanți Cel puțin 1000 de vizitatori, inclusiv persoane din categorii social-vulnerabile, bărbați și femei în egală măsură.	20 000 lei	Donații Bugetul local
2.2.4. Inițierea procedurii de includere și extindere a traseu turistic al comunei Ciorești "Dor de codru" în trasee turistice republicane.	2019	Primarul	Traseu turistic inclus în cel puțin într-un traseu republican	1000 lei	Bugetul local
2.2.5. Susținerea inițiativelor populației satului Vulcănești în vederea renașterii tradițiilor romilor	Permanent	Mediatorul comunitar Voluntarii s. Vulcănești	2 meșteri populari promovați, bărbați și femei în egală măsură.	3000 lei	Bugetul local
2.2.6. Oferirea de terenuri antreprenorilor, inclusiv din rândurile migranților, în crearea pensiunilor în preajma lacurilor de la poalele codrilor pentru populația	2019-2025	Primarul Consiliul local	3 pensiuni funcționale 20 locuri de muncă create,	10 000 lei	Bugetul local

Obiective specifice / Acțiuni	Termen de realizare	Responsabil	Indicatori de performanță	Cost estimativ	Sursa de Finanțare
locală și turiști din țară și de peste hotare.			pentru bărbați și femei în egală măsură.		
2.2.7. Organizarea cursurilor de instruire pentru abilitarea economică a persoanelor din păturile socialmente vulnerabile.	Până în 2025	Specialist relații cu publicul	10 persoane defavorizate instruite pe domenii, bărbați și femei în egală măsură..	5000	Buget local Donații
2.2.8. Instalarea indicatoarelor informaționale turistice pe trasee rutiere naționale pentru Ciorești (M1, R1)	2021	Specialist relații cu publicul	3 panouri instalate	30 000	Buget local Agenții economici
2.2.9. Organizarea cercurilor de instruire pentru promovarea meșteșugurilor și artizanatului	2020	Director Casa de cultură	20 persoane instruite, bărbați și femei în egală măsură.	50 mii	Donații Investiții private
2.2.10. Amenajarea locurilor pentru activități sportive pentru turiști, care vor ține cont de nevoile speciale ale persoanelor cu dizabilități, inclusiv femeilor cu copii.	2024	Proprietarii pensiunilor	3 locații amenajate	10 mii lei	Investiții private
OS 2.3: Valorificarea economică a tuturor activelor locale (terenuri, clădiri) pentru atragerea de noi investitori economici.					
2.3.1. Efectuarea inventarierii activelor locale (terenuri, clădiri) în scopul valorificării potențialului economic al acestora.	2020	Contabilul șef	Lista activelor locale actualizată	-	-
2.3.2. Inventarierea terenurilor degradate și predispuse alunecărilor, eroziunilor	2024	Inginer pentru reglementarea regimului funciar	Lista terenurilor degradate actualizată	-	-
2.3.3. Plantarea culturilor mielifere	2020	Agenții economici	Cel puțin 5 ha plantate	50 mii	Investiții private
2.3.4. Organizarea concursului investițional pentru deschiderea fabricii de producere a brichetelor	2025	Primarul	Concurs organizat	10 mii	Bugetul local
2.3.5. Restaurarea fântânii cu cumpănă din "Drumul Ciobanului"	2023	Agenții economici	Act predare primire aprobat Cel puțin 50 de voluntari implicați, inclusiv persoane din categorii social-vulnerabile, bărbați și femei în egală măsură.	20 mii lei	Donații
2.3.6. Amenajarea unui minizooarc, care vor ține cont de nevoile speciale ale persoanelor cu dizabilități, inclusiv femeilor cu copii.	2025	Agenții economici	4 spații amenajate	50 mii lei	Investiții private

Obiectiv general III. Prestarea serviciilor publice de calitate, accesibile, diversificate și nediscriminatorii

Obiective specifice / Acțiuni	Termen de realizare	Responsabil	Indicatori de performanță	Cost estimativ	Sursa de Finanțare
OS.3.1. Asigurarea accesului populației, în special persoanelor dezavantajate, a femeilor și copiilor la utilitățile publice prin consolidarea infrastructurii instituțiilor prestatoare de servicii.					
3.1.1. Consolidarea bazei tehnico-materiale și administrative a Întreprinderii municipale "Ciorești-service" pentru gestionarea eficientă a serviciilor de apă și sanitație evacuare a deșeurilor menajere, spații verzi și întreținere a drumurilor. (Procurarea unui compactor)	2019-2020	Primarul Director ÎM "Ciorești-service"	Asigurarea a 75 % din gospodăriile casnice cu serviciu de evacuare a deșeurilor, inclusiv categorii social vulnerabile.	2 mln. lei	Bugetul local USAID "Comunitatea mea"
3.1.2. Extinderea rețelei de aprovizionare cu apă potabilă, care vor ține cont de nevoile speciale ale persoanelor cu dizabilități și grupurilor dezavantajate, inclusiv femeilor cu copii	2020-2025	Primarul Director ÎM "Ciorești-service"	Asigurarea a 90 % din gospodăriile casnice cu apă potabilă, inclusiv categorii social vulnerabile.	1,5 mil. lei	Buget local Donatii Contribuția cetățenilor
3.1.3. Construirea și gestionarea sistemului local de canalizare în comuna Ciorești, care vor ține cont de nevoile speciale ale persoanelor cu dizabilități și grupurilor dezavantajate, inclusiv femeilor cu copii..	2019-2025	Primarul Director ÎM "Ciorești-service"	Conectarea a 75% din gospodăriile casnice, inclusiv categorii social vulnerabile.	25 mil. lei	Buget local Donatii Contribuția cetățenilor
3.1.4 Extinderea și modernizarea sistemului de iluminat stradal în satul Ciorești și instalarea sistemului de iluminat în satul Vulcănești, care vor ține cont de nevoile speciale ale persoanelor cu dizabilități și grupurilor dezavantajate, inclusiv femeilor cu copii..	2019-2025	Primarul Director ÎM "Ciorești-service"	70% din străzi iluminate.	2 mil. lei	Buget local Donatii Contribuția cetățenilor
3.1.5. Crearea unei întreprinderi pentru gestionarea cantinei și spălătorii comunale	2019	Primarul Consiliul local	8 persoane angajate, cel puțin 4 vor fi femei. Beneficiari - cel puțin 20 de persoane din categorii vulnerabile, bărbați și femei în egală măsura.	1 mil. lei	Buget local Donatori Agenții economici Cetățenii
3.1.6. Amenajarea intrării „Poarta” în satul Ciorești în stil rustic cu promovarea tradițiilor și îndeletnicirilor locale. Construirea unei opriri auto la intrarea principală în satul Ciorești.	2025	Primarul Consiliul local	Act de predare-primire a lucrărilor aprobat	50 mii lei	Buget local Donatori Agenți Economici
3.1.7. Consolidarea patrimoniului cultural al comunei prin implementarea proiectului transfrontalier "Ciorești & Braniște două aripi a tradițiilor din zona de frontieră"	2023	Primarul Consiliul local	Scoală de ceramică funcțională 20 de elevi instruiți anual, băieți și fete în egală	930 mii euro	Buget local Donatori

Obiective specifice / Acțiuni	Termen de realizare	Responsabil	Indicatori de performanță	Cost estimativ	Sursa de Finanțare
			măsura. Cămin cu 6 apartamente pentru elevi, care vor ține cont de nevoile speciale ale persoanelor cu dizabilități		
3.1.8. Construcția noi încăperi pentru "Oficiul poștal", care vor ține cont de nevoile speciale ale persoanelor cu dizabilități și grupurilor dezavantajate, inclusiv femeilor cu copii.	2019	Primarul Consiliul local	60 m ² de spațiu renovat	400 mii lei	Bugetul ÎS "Poșta Moldovei"
3.1.9. Construcția unei parări auto vizavi de Gimnaziul „V.Dumbravă”	2020	Primarul Consiliul local	10 locuri de parcare amenajate	100 mii lei	Buget local
3.1.10. Mărirea numărului de rute pentru ruta Ciorești-Chișinău.	2019	Primarul Consiliul local	O rută suplimentară în a doua jumătate a zilei	-	-
OS.3.2. Consolidarea bazei tehnico-materiale și metodice a instituțiilor publice de cultură din Ciorești					
3.2.1. Amenajarea unui spațiu în casa de cultură pentru organizarea evenimentelor pentru tineret, și pentru alte categorii de populație în comuna Ciorești. Diversificarea activităților de agrement pentru tineret în satul Vulcănești.	2019-2025	Director Casa de cultură	100 m ² de spațiu amenajat 2 persoane angajate, 1 va fi femeie 2 evenimente organizate săptămânal	200 mii lei	Buget local Agenții economici
3.2.2. Înlocuirea ferestrelor și ușilor la Casa de cultură. Înlocuirea podelelor în sala mare, repararea scenei, renovarea mobilierului.	2019-2021	Director Casa de cultură	500 m ² de podea reparată 20 de ferestre schimbate 10 uși schimbate	1,5 mil. lei	Buget local Donatori
3.2.3. Completarea fondului de carte al bibliotecii publice, dotarea instituției cu echipament, care vor ține cont de nevoile speciale ale persoanelor cu dizabilități și grupurilor dezavantajate, inclusiv femeilor cu copii..	Permanent	Director bibliotecă	Literatură de cel puțin 20 mii de lei anual	100 mii lei	Buget local. Donații
3.2.4. Construcția unui monument în memoria victimelor regimului totalitar comunist care au fost deportate. (Amenajarea unei Clopotnițe, vizavi clădirii Casei de Cultură din sat.Ciorești.)	2019 - 2024	Primarul Consiliul local	Act de primire- predare aprobat	300 mii lei	Bugetul raional Bugetul local Donații
3.2.5. Amenajarea cimitirelor din comuna Ciorești (asfaltare drum acces cimitir nou și vechi din comuna Ciorești, construcție gard Vulcanesti, amenajare trotuare)	2019-2025	Primarul Consiliul local	Act de primire- predare aprobat	150 mii lei	Buget local Donații
3.2.6. Salubritatea albiei râului din preajma Gimnaziul „V.Dumbravă”.	2022	Primarul Consiliul local	Act de primire- predare aprobat	200 mii lei	Fondul ecologic național
OS.3.3. Asigurarea accesului locuitorilor comunei din păturile socialmente vulnerabile la serviciile și instituțiile publice, care vor ține cont de nevoile speciale ale persoanelor cu dizabilități și grupurilor dezavantajate, inclusiv femeilor cu copii.					
3.3.1. Reparația și construcția „în variantă înveliș rigid de pietriș” a 22 km de drumuri	2019-2024	Primarul	22 km de drumuri construit	2 mil. lei	Buget local

Obiective specifice / Acțiuni	Termen de realizare	Responsabil	Indicatori de performanță	Cost estimativ	Sursa de Finanțare
locale (inclusiv 2 km în satul Vulcănești, amenajarea unui trotuar pe marginea drumului Național care trece prin localitatea s.Vulcănești), care vor ține cont de nevoile speciale ale persoanelor cu dizabilități și grupurilor dezavantajate, inclusiv femeilor cu copii.		Consiliul local	Acces pe tot parcursul anului către gospodăriile individuale		Donatori Contribuția cetățenilor
3.3.2. Dotarea instituțiilor publice: grădinița, casa de cultură și gimnaziul Ciorești cu instalații de acces pentru persoanele în etate și cu dizabilități, părinților cu copii mici în cărucioare.	2019 – 2025	Directorii instituțiilor	3 instalații construite	10 000 lei	Bugetul instituțiilor publice
3.3.3. Micșorarea timpului de intervenție pe timp de iarnă pentru înlăturarea zăpezii și ghețușului pe drumurile publice.	2019 – 2025	Director ÎM "Ciorești-service"	Drumuri publice accesibile pentru pietoni și unități de transport, care vor ține cont de nevoile speciale ale persoanelor cu dizabilități, inclusiv femeilor cu copii.	90 mii lei	Buget local
3.3.8. Dezvoltarea serviciilor sociale pentru 11 persoane cu dizabilități grave care nu pot supraviețui fără ajutorul extern din comună (centru de plasament temporar, serviciu de tip "respiro" pentru persoanele care îngrijesc de copii cu dizabilități severe, etc.).	2020 - 2025	Primarul Consiliul local	11 persoane cu dizabilități plasate în centre de plasament temporar. Bărbați și femei în egală măsură.	50 mii lei	Bugetul local Donații
3.3.10. Organizarea lecțiilor publice cu participarea organizațiilor, experților, migrați și băștinași cu privire la combaterea traficului de ființe umane, violența în familie și alte probleme sociale care afectează în special femeile din localitate.	Anual	Director "Oficiul medicilor de familie"	2 evenimente anual	4 mii lei	Buget local Donații
OS 3.4. Valorificarea deplină a potențialului cultural-artistic și sportiv al locuitorilor comunei Ciorești inclusiv copii, tineri, persoane cu dezabilități și în etate.					
3.4.1. Desfășurarea anuală a festivalurilor de folclor, a întrecerilor sportive la diferite probe de sport atât masculin cât și feminin, care vor ține cont de nevoile speciale ale persoanelor cu dizabilități și grupurilor dezavantajate, inclusiv femeilor cu copii.	Anual	Primarul Director Casa de cultură	4 evenimente anual	10 mii lei	Buget local Donații
3.4.2. Procurarea echipamentului sportiv pentru echipele de bărbați și de femei de fotbal, volei din localitate, care vor ține cont de nevoile speciale ale persoanelor cu dizabilități și grupurilor dezavantajate, inclusiv femeilor cu copii.	2020	Primarul Director Casa de cultură	40 de seturi de uniformă procurată	20 mii lei	Buget local Donații
3.4.3. Crearea la Casa de cultură a cel puțin 3 cercuri artistice cu implicarea bărbaților și femeilor din cele două localități, care vor ține cont de nevoile speciale ale persoanelor cu dizabilități și grupurilor dezavantajate, inclusiv femeilor cu copii.	2019 - 2020	Primarul Director Casa de cultură	3 colective artistice completate și active. Bărbați și femei în egală măsură.	50 mii lei	Buget local Donații
3.4.4. Crearea unui fond de susținerea copiilor dotați, cu performanțe la învățătură, cultură și sport.	Permanent	Director Casa de cultură	Acumularea a 20 mii lei anual	2 mii lei	Donații
3.4.5. Facilitarea deschiderii în baza edificiilor neutilizate ale AP a unor ateliere de	2019 - 2024	Primarul	20 de locuri noi de muncă		Buget local

Obiective specifice / Acțiuni	Termen de realizare	Responsabil	Indicatori de performanță	Cost estimativ	Sursa de Finanțare
croitorie, reparație încălțăminte, GSM-urilor etc. cu încadrarea în câmpul muncii a persoanelor din păturile socialmente vulnerabile.		Consiliul local	pentru persoanele din păturile socialmente e vulnerabile. Bărbați și femei în egală măsură.		Donatii

Obiectivul general IV. Consolidarea capacităților APL în vederea asigurării unui management administrativ eficient și transparent, axat pe nevoile cetățenilor.

Obiective specifice / Acțiuni	Termen de realizare	Responsabil	Indicatori de performanță	Cost estimativ	Sursa de Finanțare
OS 4.1. Perfecționarea sistemului de recrutare, respectarea numărului proporțional de femei și bărbați, motivare și perfecționare profesională a cadrelor din primărie și cele 3 instituții publice subordonate.					
4.1.1. Identificarea necesităților de instruire a funcționarilor din primărie	Permanent	Primarul, secretarul consiliului local	Cel puțin 2% din fondul de salarizare și surse externe pentru activități de instruire.	50 mii lei	Bugetul local Donatori
4.1.2. Studiarea posibilităților de delegare a funcționarilor la diferite cursuri de instruire desfășurate de Academia de Administrare Publică, CALM, Centrul CONTACT și alte instituții și organizații care prestează servicii în domeniu.	Permanent	Specialist relații cu publicul	Asigurarea pentru fiecare funcționar public, anual, a cel puțin 40 de ore de dezvoltare profesională. Bărbați și femei în egală măsură.	10 mii lei	Bugetul local Donatori
O.S. 4.2. Sporirea nivelului de pregătire profesională a 13 consilieri și 4 conducători ai instituțiilor publice din localitate					
4.2.1. Desfășurarea unor sesiuni de instruire și informare a consilierilor în cele mai importante chestiuni privind activitatea de consilier, precum și în domeniul modificărilor parvenite în legislația privind APL. Pentru bărbați și femei în egală măsură.	Trimestrial	Secretarul consiliului local	4 module elaborate	5 mii lei	Buget local Parteneri APL
4.2.2. Înzestrarea consilierilor cu materiale informative necesare exercitării funcției lor prin crearea unor portofolii informaționale pentru fiecare consilier .	Permanent	Secretarul consiliului local	Set de materiale informaționale elaborate	1000 lei	Buget local
OS 4.3. Consolidarea bazei impozabile și perfecționarea sistemului de evidență și control a procesului fiscal local.					
4.3.1. Inventarierea a 100 % a bunurilor din domeniul public și privat a unității administrativ-teritoriale.	Pînă în 2020	Contabilul șef	Documente de inventariere aprobate	-	-
4.3.2. Valorificarea activelor ne utilizate prin darea acestora în arendă, chirie, folosință și în alte forme de gestionare a patrimoniului public.	2019-2024	Primarul	75% din bunuri utilizate	-	-
4.3.3. Implementarea sistemelor electronice de evidență și control a plăților în bugetul local.	2019-2024	Contabilul șef	Sistem implementat	10 mii lei	Bugetul local
4.3.4. Revederea sistemului de taxe și tarife locale în vederea sporirii veniturilor la bugetul local.	2019-2024	Primarul Contabilul șef	Decizie aprobată	-	-
OS 4.4. Sporirea transparenței în activitatea primarului și consiliului local și crearea unor mecanisme pentru responsabilizarea APL în fața locuitorilor comunității.					

Obiective specifice / Acțiuni	Termen de realizare	Responsabil	Indicatori de performanță	Cost estimativ	Sursa de Finanțare
4.4.1. Perfecționarea cadrului regulator intern referitor la transparența administrativă și asigurarea accesului la informația de interes public.	Permanent	Secretarul consiliului local	Decizie aprobată	-	-
4.4.2. Transmiterea în direct și în înregistrare a tuturor ședințelor publice ale primăriei și ale consiliului local.	Permanent	Specialist relații cu publicul	100% de evenimente transmise	1500 lei	Bugetul local
4.4.3. Desfășurarea sistematică a întrunirilor cu cetățenii – tineri și persoane în etate, antreprenori și persoane din grupurile vulnerabile - cu prezentarea rezultatelor activității CL și a primarului, publicarea rapoartelor anuale despre activitatea CL și a primăriei.	Sistematic	Primarul Secretarul Consiliului local	2 evenimente anual	500 lei	Bugetul local
4.4.4. Introducerea practicii dărilor de seamă ale consilierilor în sectoare în care locuiesc sau activează sau de care sunt responsabili.	Două ori pe an	Secretarul consiliului local Consilierii locali	2 evenimente anual	-	-
4.4.5. Participarea consilierilor, primarului și a specialiștilor primăriei la emisiunea interactivă „Vocea APL” de la postul local de radio „Cultura divină”	Trimestrial	Specialist relații cu publicul	4 emisiuni anual	-	-
4.4.6. Crearea unui Ghișeu unic pentru documentarea cetățenilor	2020	Secretarul consiliului local	Prestarea serviciilor de calitate	40 mii lei	Buget local Donații
4.4.7. Informarea cetățenilor despre cota de cofinanțare a proiectului de construcție a rețelei de canalizare în s. Ciorești și s. Vulcănești	2019	Specialist relații cu publicul	75% de locuitori informați, bărbați și femei în egală măsură.	Costuri operaționale	Buget local
4.4.8. Mobilizarea locuitorilor str. "V. Dumbrava" și "Răcățău" pentru colectarea surselor financiare pentru cofinanțarea lucrărilor de reparație a drumului.	2019	Consilierii locali Specialist relații cu publicul	90% din locuitori au contribuit la cofinanțarea lucrărilor, bărbați și femei în egală măsură.	Costuri operaționale	Buget local

IV. Implementarea și Monitorizarea Strategiei

4.1. Cadrul instituțional de monitorizare

Etape de implementare

Succesul realizării Strategiei de Dezvoltare Durabilă a com. Ciorești depinde, în mare măsură, de participarea tuturor locuitorilor la procesul de implementare și monitorizare a acesteia, de prezenta unei coaliții încheiate în societate. În procesul realizării Strategiei de dezvoltare socio-economică vor fi implicați mai mulți actori, fiecare îndeplinind rolul de implementator al acțiunilor planificate. Aceștia sunt:

- Administrația publică locală (Consiliul local, Primarul, Primăria)
- Locuitorii comunei, inclusiv din categorii social-vulnerabile
- Societatea civilă (ONG, femeile, tineretul, persoanele în etate, voluntarii, organizațiile confesionale și profesionale)
- Agenții economici
- Structuri externe (Consiliul raional, Guvernul, Organizațiile internaționale).

Implementarea Strategiei de Dezvoltare socio-economică a com. Ciorești poate fi divizată convențional în 4 etape:

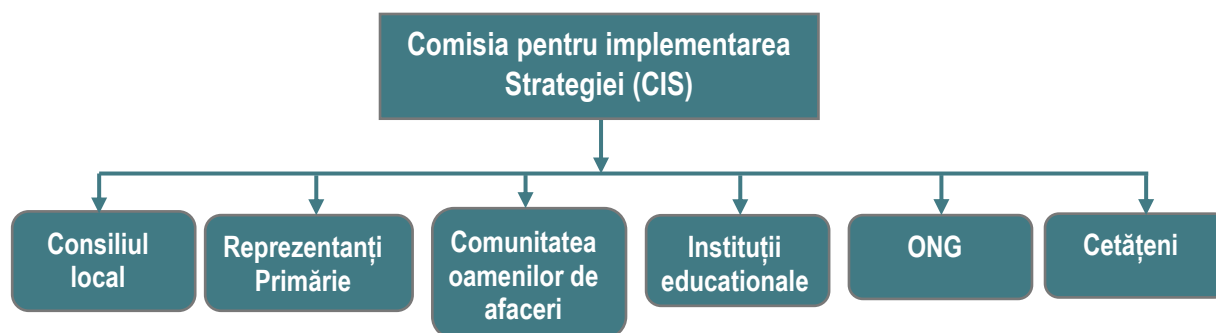
1. **Adoptarea** Strategiei de dezvoltare. În cadrul acestei etape Strategia de dezvoltare va fi supusă Audierii publice. După Audiare și ajustarea propunerilor și recomandărilor făcute, Strategia va fi înaintată Consiliului local spre aprobare. După aprobarea strategiei, Primăria va coordona elaborarea planurilor de acțiuni semestriale și anuale privind realizarea strategiei în conformitate cu Planul Strategic de Acțiuni.
2. **Implementarea** Strategiei de dezvoltare se va efectua prin realizarea acțiunilor concrete de implementare. Pentru fiecare acțiune, proiect vor fi stabilite obiective, planul activităților necesare, perioada de desfășurare (durata), responsabilii și partenerii care vor realiza proiectul. De asemenea, vor fi identificate și asigurate sursele de finanțare a proiectelor propuse spre implementare.
3. **Monitorizarea** Strategiei de dezvoltare. În perioada de implementare responsabilii de realizarea Planului de acțiuni vor raporta îndeplinirea acțiunilor, proiectelor și atingerea obiectivelor specifice. Monitorizarea acțiunilor, proiectelor și direcțiilor strategice se va efectua prin intermediul Indicatorilor de implementare stabiliți. În cazul în care se vor identifica devieri de la Planul de acțiuni se vor iniția măsuri de corectare sau ajustare a acestui plan.
4. **Actualizarea** Strategiei în cazul apariției unor noi necesități sau realizării unor proiecte, planul de acțiuni va fi modificat.

Procesul de monitorizare a strategiei constă în:

- (i) evaluarea atingerii obiectivelor strategice și obiectivelor specifice care va fi realizată prin intermediul indicatorilor de implementare și
- (ii) raportarea rezultatelor evaluării.

Monitorizarea implementării și actualizarea strategiei se va efectua de Comisia pentru Implementarea Strategiei (în continuare CIS). CIS va fi creată cu statut de Comisie obștească pe lângă Consiliul local și Primărie în componența căreia va fi asigurată reprezentarea tuturor factorilor implicați în dezvoltare:

- Consiliul local (președinții comisiilor consultative de specialitate și secretarul Consiliului)
- Primărie (Primarul, specialistul și contabilul - șef)
- Comunitatea oamenilor de afaceri (directorii sau reprezentanții principalilor structuri economice din localitate)
- Instituțiile educaționale (directori instituții preșcolare și școlare)
- Organizațiile non-guvernamentale (reprezentanți ONG).

CIS va fi responsabili de aprobarea și implementarea Strategiei și a Planului de acțiuni, de identificarea și asigurarea resurselor financiare necesare pentru implementare proiectelor și acțiunilor.

La anumite perioade va fi evaluată activitatea de implementare a Strategiei. Anual, se va actualiza Strategia și în cazul apariției unor noi necesități sau realizării unor proiecte, planul de acțiuni va fi modificat. În asemenea caz, planul de acțiuni este corectat și ajustat la schimbările survenite, cu consimțământul Consiliului Local al comunei.

În implementarea și actualizarea strategiei drepturile/obligățiile și responsabilitățile de bază ale CIS vor fi:

Drepturi / obligații membri	Responsabilități
Drepturi membri CIS: - De a formula propuneri în cadrul dezbaterilor - Dreptul de vot pro sau contra hotărârilor adoptate - De a solicita consemnarea punctului de vedere personal. Obligații membri CIS: - Să participe la toate ședințele și lucrările CIS - Sa-și expună poziția și să ia decizii imparțial și obiectiv - Să prezinte în termenul stabilit materialele necesare desfășurării lucrărilor - Să acționeze pentru îndeplinirea întocmai și la termen a obligațiilor ce revin din hotărârile CIS - Să informeze motivul ce nu i-a permis participarea la lucrările sau ședințele CIS	- Planificarea implementării acțiunilor - Elaborarea și promovarea adoptării deciziilor privind acțiunile de implementare - Coordonarea activităților de implementare a acțiunilor și proiectelor de dezvoltare - Coordonarea activităților de atragere a surselor financiare alternative în scopul realizării problemelor identificate - Monitorizarea implementării planului de acțiuni - Elaborarea rapoartelor și prezentarea lor către Consiliul Local - Acordarea asistenței tehnice și consultative în toate domeniile - Elaborarea și dezbateră proiectelor prioritare de dezvoltare - Analiza deciziilor privind diverse probleme ale comunei - Elaborarea și inițierea modificărilor în strategie - Elaborarea studiilor și proiectelor de dezvoltare etc. - Identificarea propunerilor noi privind revederea planului pentru anul viitor.

CIS își va desfășura activitatea în ședințe care se vor desfășura cel puțin o dată în semestru/an.

4.2. Raportarea și indicatorii de monitorizare

Raportarea implementării strategiei se va efectua prin elaborarea și prezentarea de către responsabili de implementare a rapoartelor semestriale/anuale către CIS privind realizarea planului de acțiuni și a obiectivelor specifice. Anual CIS va prezenta Consiliul local raportul de evaluare a implementării Strategiei.

Obiect Monitoring	Elaborator/ Destinatar	Raport	Descriere
Realizarea obiectivelor	CIS și Consiliul Local	Raport semestrial / anual	Raport bazat pe analize, sondaje a locuitorilor pentru evaluarea impactului implementării strategiei
Realizarea acțiunilor, proiectelor	Responsabili de implementare/CIS	Raport semestrial / anual sau după finisarea activității	Rapoarte prezentate de responsabili de implementare privind îndeplinirea acțiunilor, proiectelor

Evaluarea implementării Strategiei se va efectua prin analiza indicatorilor de dezvoltare. Pentru fiecare acțiune planificată sunt stabiliți anumiți indicatori de implementare. În baza informațiilor furnizate de la responsabili de implementare, beneficiari sau instituții specializate se vor stabili nivelul și gradul de implementare a acțiunilor și atingere a obiectivelor fixate.

Raportarea implementării Strategiei se va efectua prin elaborarea și prezentarea de către responsabili de implementare a rapoartelor semestriale către Primărie privind realizarea Planului de acțiuni și a obiectivelor strategice. Anual Primăria va prezenta Consiliului local raportul de evaluare a implementării Strategiei de Dezvoltare.

4.3. Riscuri și Impedimente de Implementare

Realizarea efectivă a acțiunilor propuse în Strategia de dezvoltare poate fi împiedicată de prezența anumitor riscuri și impedimente de implementare. Riscurile și impedimentele aferente implementării strategiei de dezvoltare pot fi divizate în două categorii: (i) interne și (ii) externe.

Domeniu	Descriere
Riscuri și impedimente interne	
Managementul implementării strategiei	• Confruntări de interese privind implementarea strategiei • Experiență nesemnificativă în elaborarea, promovarea și gestionarea proiectelor de dezvoltare • Prevalarea intereselor personale • Resurse financiare limitate • Lipsa capacităților de atragere a investițiilor
Parteneriat	• Neconlucrarea autorităților publice locale cu sectorul de afaceri și comunitatea • Indiferența și neimplicarea populației în susținerea activităților • Lipsa de experiență a structurilor societății civile și neimplicarea lor în • Neimplicarea partenerilor internaționali
Dezvoltarea economică	• Lipsa interesului din partea comunității de afaceri în dezvoltarea bazei economice locale
Social	• Resurse limitate pentru acordarea asistenței sociale • Pauperizarea continuă a populației • Imigrarea forței de muncă
Mediu	• Populație neconștientizată privind efectele poluarea mediului
Riscuri și impedimente externe	
Cadrul politico-juridic	• Instabilitatea cursului politic • Contradicția și instabilitatea legislației în vigoare
Relații parteneri externi	• Lipsa conlucrării cu autoritățile publice raionale și centrale • Neimplicarea partenerilor internaționali
Starea economiei	• Potențial investițional redus • Inaccesibilitatea piețelor de desfacere de peste hotare • Infrastructură de afaceri nedezvoltată • Risc de țară.

V. Portofoliul proiectelor prioritare. Fișe de proiect

Fișa de proiect 1.

Titlul proiectului:	Consolidarea bazei tehnice-materiale și administrative a ÎM „Ciorești-service” pentru gestionarea serviciilor de apă , sanitație, salubritate, spații verzi și întreținerea drumurilor
Obiectul strategic:	Obiectiv general III. Prestarea serviciilor publice de calitate, accesibile, diversificate și nediscriminatorii OS.3.1. Asigurarea accesului populației, în special a femeilor și copiilor la utilitățile publice prin consolidarea infrastructurii instituțiilor prestatoare de servicii.
Obiectivul general al proiectului:	Dezvoltarea infrastructurii rutiere în comuna Ciorești - condiția succesului pentru prestarea serviciilor calitative cetățenilor.
Localizare:	Comuna Ciorești , strada „V.Dumbravă” , „Răcățau”.
Succintă descriere proiect:	În comuna Ciorești circa 50% din drumuri nu dispun de înveliș rigid de pietriș s-au asfalt. Această situație creează probleme de deplasare a cetățenilor, economiei locale, nu este posibil prestarea serviciilor pe întreg parcursul anului de către prestatorii de servicii, inclusiv ÎM „Ciorești-service”. Pentru soluționarea problemelor și redresarea situației APL urmează, împreună cu ÎM „Ciorești-service”, în anul 2019 să repare o porțiune de 1,5 km drum de pe strada „V.Dumbravă” și „Răcățau”. În acest scop este necesar s-ă înzestrăm Î.M.„Ciorești-service” cu un compactor. APL va acoperi cheltuielile de procurare a materialelor (pietriș, zgură), iar cetățenii vor contribui cu resurse financiare pentru cheltuieli operaționale. După construcția porțiunii de drum de 1,5 km, vor fi procurate 500 de pubele, care vor permite extinderea serviciului de evacuare a deșeurilor menajere.
Activități cheie:	1. Elaborarea documentației de deviz de către companiile licențiate pentru construcția drumului. 2. Organizarea procedurii de achiziții pentru procurarea materialelor (pietriș, nisip, etc.) pentru construcția drumului,. 3. Scrierea și depunerea proiectului de grant la donatori; 4. Colectarea contribuțiilor de la populație; 1. 5. Contractarea lucrărilor de construcție a drumurilor.
Rezultate așteptate:	• Acces a transportului către gospodăriile individuale pe tot parcursul anului; • 1,5 km de drum cu înveliș rigid de pietriș construit pentru deplasarea cetățenilor; • Dezvoltarea economică a localității și prestarea calitativă a serviciilor. • ÎM „Ciorești-service” va avea în dotare un compactor care va permite construcția tuturor drumurilor pe un termen de 4 ani și menținerea a 40 km de drumuri locale.
Statutul proiectului:	În proces de elaborare
Responsabil și potențiali parteneri de implementare:	APL, consiliul local, grupul de lucru .
Durată estimativă:	6 luni
Costuri estimative:	100 mii USD
Potențiale surse de cofinanțare (publice și private):	• Contribuția APL • Donații

Fișa de proiect 2.

Titlul proiectului:	2.1.9 Organizarea anuală a târgurilor agroindustriale „Toamna de aur” și Produs în Ciorești.
Obiectul strategic:	Obiectiv general II: Dezvoltarea economică a localităților din cadrul comunei prin susținerea business-ului mic și mijlociu, atragerea în comunitate a unor investitori puternici și valorificarea potențialului uman și natural existent. OS 2.1. Asigurarea informațională și consultarea permanentă a potențialilor antreprenori și investitori, atât bărbați cât și femei inclusiv din rândul originarilor aflați la munci peste hotare despre oportunitățile de investire și despre programele de susținere a mediului de afaceri.
Obiectivul general al proiectului:	Creșterea veniturilor producătorilor agricoli.
Localizare:	Comuna Ciorești.
Succintă descriere proiect:	În comuna Ciorești sunt 6 producători mari și circa 10-15 producători mijlocii a producției agricole care participă la diferite expoziții raionale cu producția realizată (prune, struguri, mere și diferite pomsușoare). Pentru promovarea produselor locale este oportun organizarea anuală a târgurilor agroindustriale „Toamna de aur” și Produs în Ciorești. Cei interesați vor avea ocazia să achiziționeze diverse produse locale inclusiv apicole, de la miere, polen, propolis până la faguri artificiali, unelte și echipamente. Vor fi prezentate publicului produse și tehnologii inovative și vor avea loc sesiuni informative cu privire la performanțele și progresul din domeniul alimentației. În cadrul evenimentului vor fi dezbătute teme de interes pentru sectorul agricol și de dezvoltare rurală. Evenimentul este menit să susțină și să promoveze fermierii din regiune, dar și din țară.
Activități cheie:	1. Inventarierea producătorilor agricoli și tipul de producție crescută și obținută a producătorului; 2. Stabilirea locului și zilei evenimentului (târgului, partenerilor); 3. Amenajarea târgului agroindustrial ; 4. Acțiuni de informare; 5. Estimarea bugetului; 6. Evaluarea și promovarea participanților (financiar, diplome de mențiuni); 7. Evaluarea evenimentului și acțiunilor de dezvoltare a proiectului.
Rezultate așteptate:	• Creșterea veniturilor producătorilor agricoli ; • Mărirea pieței de desfacere/sau veniturilor • Promovarea localității; • Atragerea investițiilor.
Statutul proiectului:	În proces de elaborare
Responsabil și potențiali parteneri de implementare:	APL, producătorii agricoli.
Durată estimativă:	3 luni
Costuri estimative:	50 mii lei
Potențiale surse de cofinanțare (publice și private):	• Partenerii proiectului; • APL; • Grupul de inițiativă.

Fișa de proiect 3.

Titlul proiectului:	Sporirea numărului membrilor Asociației Obștești „Ciorești-băștina mea”
Obiectul strategic:	Obiectiv general I: Valorificarea potențialului uman din localitate și implicarea nemijlocită a cetățenilor, inclusiv a băștinașilor plecați la munci peste hotare, în dezvoltarea socio-economică și culturală a comunei. OS 1.3. Consolidarea capacităților Asociației Obștești a băștinașilor ”Ciorești - băștina mea”.
Obiectivul general al proiectului:	Implicarea migranților în dezvoltarea comunei
Localizare:	Comuna Ciorești.
Succintă descriere proiect:	Localitatea se confruntă cu un fenomen răspândit în toate localitățile Republicii Moldova - migrarea populației. În majoritatea cazurilor cetățenii tind să plece peste hotare cu scopul de a găsi oportunități de creștere profesională, în căutarea unei vieți mai ușoare cu costuri de trai mai reduse, în scop de a obține venituri pentru a-și construi case de locuit, în căutarea unui loc de muncă, deoarece acesta nu poate fi găsit în țară. Autoritățile ar trebui să-și schimbe atitudinea și modul de management al proceselor de asigurare, menținere și sporire a numărului populației, precum și să amelioreze substanțial dirijarea fenomenelor demografice în ansamblu. Banii trimisi în țară de cei ce muncesc peste hotare reprezintă aproximativ 36,2% din Produsul Intern Brut (PIB), plasând Republica Moldova în clasamentul remitentelor alcătuit de Banca Mondială pe locul II printre țările incluse în top. Din aceste considerente este necesar de a interacționa cu populația, atât localnică cât și migratoare prin intermediul AO. De aceea e necesar de a motiva localnicii să se implice în dezvoltarea localității, astfel acest fenomen poate fi valorificat în scopul dezvoltării.
Activități cheie:	1. Organizarea ședințelor membrilor actuali a AO. 2. Recrutare de noi membri în AO prin intermediu mijloacelor de informare (rețelele de socializare, mass-media etc); 3. Conlucrarea AO cu APL în vederea identificării așteptărilor migranților; 4. Informarea localnicilor și migranților despre proiectele implementate și realizate; 5. Colectarea de donații pentru proiecte de dezvoltare locală.
Rezultate așteptate:	• Obținerea unei conlucrări mai eficiente a AO cu băștinașii; • Băștinașii devin mai receptivi , implicați în rezolvarea problemelor; • Îmbunătățirea spiritului comunitar
Statutul proiectului:	În proces de elaborare
Responsabil și potențiali parteneri de implementare:	Membrii AO, APL, consiliul local, grupul de lucru de planificare strategică.
Durată estimativă:	Permanent
Costuri estimative:	15000 lei
Potențiale surse de cofinanțare (publice și private):	• Contribuția AO „Ciorești-băștina mea”; • Donații

Fișa de proiect 4.

Titlul proiectului:	Crearea unui Ghișeu unic în primărie pentru documentarea cetățenilor
Obiectul strategic:	Obiectivul general IV. Consolidarea capacităților APL în vederea asigurării unui management administrativ eficient și transparent, axat pe nevoile cetățenilor. OS 4.4. Sporirea transparenței în activitatea primarului și consiliului local și crearea unor mecanisme pentru responsabilizarea APL în fața locuitorilor comunității.
Obiectivul general al proiectului:	Micșorarea timpului de oferire a informațiilor (documentelor) solicitate de cetățeni .
Localizare:	Sediul primăriei comunei Ciorești
Succintă descriere proiect:	În rezultatul analizei capacităților APL s-a constatat că sediul Primăriei Ciorești este zilnic vizitat de apoximativ 50 persoane cu chestiuni, care solicită intervenția angajaților primăriei cum ar fi: • obținerea certificatelor (componența familiei, extras din cărțile de gospodării) • obținerea confirmărilor, extraselor din registre, • solicitări de ajutor material. • obținerea referințelor, O bună parte din vizitatori foarte vag cunosc la cine trebuie să se adreseze și de multe ori merg la întâmplare către un specialist, care nicidecum nu poate și nici nu este obligat conform fișei postului să intervină în problema expusă. În rezultat cetățeanul nu primește o consultație calitativă, specialistul este sustras de la îndeplinirea obligațiilor de serviciu. Totodată constatăm că cetățenii cunosc foarte superficial principiile de funcționare a serviciilor din cadrul primăriei datorită faptului că informația nu este accesibilă publicului larg și modalitățile tradiționale de afișare precum sunt panourile informative, nu sunt un instrument eficient de informare, deoarece volumul de informații și acte este unul foarte vast. În aceste condiții, pentru a asigura informarea locuitorilor este oportună editarea pliantelor tematice, buletinelor informative periodice, diversificarea informației plasate pe panourile informative. Pentru îmbunătățirea serviciilor prestate și pentru reducerea aglomeratului în sediul primăriei e necesar de a crea un Ghișeu unic.
Activități cheie:	1. Elaborarea conceptului ; 2. Elaborarea Regulamentului de activitate; 3. Actualizarea bazei de date a primăriei despre locuitori, gospodării, terenuri etc.; 4. Amenajarea și dotarea spațiului Ghișeu; 5. Instituirea funcției de operator al ghișeului.
Rezultate așteptate:	• Deservirea calitativă a cetățenilor; • Micșorarea aglomerării în primărie și micșorarea duratei prestării serviciilor; • Vor fi create premise pentru implementarea guvernării electronice.
Statutul proiectului:	Există
Responsabil și potențiali parteneri de implementare:	APL și donatori
Durată estimativă:	12 luni
Costuri estimative:	30 mii lei
Potențiale surse de cofinanțare (publice și private):	Bugetul local Donații

VI. Anexa 1. Analiza diagnostic

1.1 Potențialul Uman și Migrația

Populația totală a comunei Ciorești constituie 4250 persoane: 2095 bărbați (49,7%) și 2155 femei (50,3%).

Populația economic activă constituie 2550 persoane, inclusiv 1309 femei. La o populație activă de 2550 locuitori, în comună există doar 820 locuri de muncă formale (cu salariu permanent), ceea ce constituie circa 32%.

În localitățile comunei sunt atestate 725 de **persoane în etate**, inclusiv 41 persoane cu dezabilități. În comunitate sunt 76 de persoane ținute la pat, inclusiv 45 femei.

În localitatea Vulcănești locuiește compact **populația romă** în număr de 905 persoane care au probleme specifice acestei etnii.

Una dintre principalele consecințe ale crizei socio-economice prin care trece comunitatea o constituie **migrația internă și externă**, care a atins proporții îngrijorătoare. Astfel, deja peste 750 localnici (inclusiv 450 femei) au plecat la muncă în străinătate, ceea ce creează presiuni sociale suplimentare (320 copii cu părinți plecați, 25 bătrâni singuratici, etc.). În mare parte, migrația în comuna Ciorești poartă un caracter sezonier (direcționată spre Rusia) sau temporar (direcționată spre Italia). Bărbații activează, în special, în domeniul construcțiilor, femeile -- în domeniul serviciilor de îngrijire a persoanelor în etate, munci agricole sezoniere, etc. Totuși, deja 50 persoane, inclusiv 30 femei, au luat decizia plecării definitive din comunitate. Din punct de vedere a țărilor de destinație, fluxul emigraționist se prezintă în felul următor:

- Rusia – 412, inclusiv 200 femei;
- Italia - 335 persoane, inclusiv 303 femei;
- Germania - 3 persoane, inclusiv 2 femei;
- SUA: 3 persoane, inclusiv 2 femei;

Se prognozează o păstrare a tendințelor migraționiste și pentru următoarea perioadă.

Consecințele negative ale migrației pot fi observate în orice domeniu social-economic al comunei. În prezent în cele 2 localități ale comunei locuiesc 320 copii ai căror părinți sunt plecați la munci (225 băieți, 95 fete).

În comună sunt 25 **bătrâni singuratici** (15 bărbați, 10 femei), ai căror copii au plecat din sat la munci peste hotare ori s-au stabilit în alte raioane ale Republicii Moldova. 15 din ei, inclusiv 5 femei necesită îngrijiri speciale iar pe timp de iarnă duc lipsuri și frig în casele lor. În ultimii 5 ani din cauza migrației și a despărțirilor îndelungate au rămas 15 cupluri și-au desfăcut căsătoria, unui s-au căsătorit a doua oară deja în străinătate, alți fără adăpost și cămin familial. Cu toate acestea migrația are și consecințe pozitive datorită faptului că multe familii supraviețuiesc anume datorită câștigurilor obținute la munci sezoniere sau a remitențelor expediate acasă de migranți. Astfel, peste 300 familii, sau 15 % din familiile din comună supraviețuiesc din surse provenite de la munci peste hotare. Banii veniți de peste hotare sunt utilizați în exclusivitate pentru consum curent, întreținere copii la școală sau institut, reparație case, achitarea serviciilor comunale, a impozitelor și a altor plăți inevitabile. Doar 10% din remitențe sunt orientate spre inițierea sau întreținerea unui business de familie.

Totodată, există exemple de contribuții din partea migranților pentru soluționarea unor probleme ale localităților.

- În anul 2013, o familie de migranți în Italia, originari din satul Ciorești, la momentul când au venit în concediu de lucru, au format și înregistrat Asociația Obștească "Livia". Această asociație cu mijloacele financiare proprii a migranților din Italia, și cu ajutorul populației comunei Ciorești, cu susținerea Primăriei comunei Ciorești, au proiectat și început construcția unei biserici în cimitirul nou din satul Ciorești.
- În 2015 migranții din mai multe țări au contribuit financiar la reparația capitală a Bisericii "Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil" din satul Ciorești și au dat asigurări că vor continua să contribuie financiar la construcția și întreținerea ambelor edificii.
- Băștinașii plecați peste hotare au manifestat inițiativa de a participa la construcția și amenajarea unei fântâni la intrarea în satul Ciorești, adiacentă traseului național R-25 Bucovăț - Bărboieni. Actualmente APL-ul a

propus migranților să se implice și în implementarea proiectelor de parteneriat public privat care prevăd crearea infrastructurii turistice și dezvoltarea serviciilor în domeniul sportului, sănătății și culturii.

- Cetățenii din satul Vulcănești, de etnie romă au acumulat în Rusia mijloace financiare și 90 % din ei au participat cu contribuția de 3500 lei per-familie și cu susținerea financiară a APL-ului și a donatorului în cadrul proiectului Apa San al Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare au construit apeductul care aprovizionează localitatea cu apă potabilă, costul estimativ al cărui este de 6 500 000 lei.
- În prezent migranții de etnie romă din satul Vulcănești solicită primăriei comunei Ciorești să elaboreze documentația de proiect pentru construcția drumurilor locale, iar ei garantează că vor coparticipa financiar și vor acoperi costul lucrărilor în proporție de cel puțin 50%.
- În anul 2015 a fost construită o porțiune de drum de 400 m în variantă albă în satul Vulcănești, în care migranții au contribuit cu 62 000 lei și primăria comunei Ciorești cu 60 000 lei.

Totodată, în ultimii 5 ani, câteva afaceri mici au fost deschise în localitate de către **migranți reveniți la baștină** [spre exemplu: SRL „Brutăria Ivlev” (8 angajați, inclusiv 7 femei), Farmacia “Ana Irinii”, (3 femei angajate), și altele].

În același timp, Primăria comunei Ciorești întreprinde măsuri pentru asigurarea gestionării eficiente a proceselor migraționale. Prin dispoziția nr. 14 din 16 februarie 2016, primarul comunei a numit-o pe doamna Victoria Munteanu, percepitor fiscal, în calitate persoană responsabilă de coordonarea activităților specifice proceselor de migrație, a instituit grupul local de lucru privind implementarea activităților din cadrul proiectului “Migrație și Dezvoltare Locală” în componența a 5 bărbați și 1 femeie și grupul local de inițiativă pentru planificarea locală și priorizarea proiectului co-finanțat în cadrul MIDL format din 32 de persoane, inclusiv 10 femei.

În prezent din inițiativa primăriei în comunitate a fost creată **Asociația băștinașilor “Ciorești baștina mea”**, care numără 31 membri (20 bărbați, 11 femei) și inițiată o pagină de FB a asociației în care sunt plasate informații utile pentru băștinașii de pretutindeni. Asociația intenționează să implice membrii săi în colectarea de fonduri pentru soluționarea unor probleme stringente din comunitate.

1.2 Dezvoltarea Economică

Comuna are o **economie sub-dezvoltată**, preponderent agrară, aflată într-o prelungită decădere și degradare. În localitate nu există nici un agent economic puternic care ar putea asigura locuri de muncă stabile, defalcări la bugetul local, implicare esențială în dezvoltarea socio-economică a comunei. Tradițional locuitorii din comună se ocupă cu cultivarea viței de vie și a livezilor, produsele agricole fiind o sursă de materie primă preponderent pentru întreprinderile prelucrătoare din orașul Nisporeni și alte localități din raion.

La o populație activă de 2550 locuitori, în comună **există doar 820 locuri de muncă formale**, ceea ce constituie circa 32%. Statistic, în agricultura de subzistență (prelucrarea cotelor) sunt antrenate peste 1,500 persoane, inclusiv 810 femei.

Tabelul 1: Date privind ocuparea forței de muncă în comună

Domeniu de Activitate	Salariați		
	Total	Femei	Bărbați
Gospodarii țărănești	550	249	301
Întreprinderi individuale	32	10	22
Agente economici persoane juridice	30	4	26
Unitățile de comerț	21	15	6
APL	7	5	2
Instituții publice	125	98	27
Prelucrare loturi individuale	1669	864	805
Angajate în afara localității	55	34	21
Șomeri aflați în căutarea unui loc de muncă	61	30	31
Total	2550	1309	1241

Sursa: Primăria Ciorești 2016

Subdezvoltarea economică a comunei este, în mare parte, datorată fragmentării excesive a terenurilor agricole, lipsei infrastructurii de procesare și deficitului de spirit antreprenorial local. Majoritatea absolută a localnicilor sunt antrenați în activități agricole de subzistență, în localitate fiind activând 1190 gospodării țărănești mici. **Majoritatea gospodăriilor țărănești sunt mici**, doar 3 dintre acestea având o suprafață mai mare de 10 hectare. Totodată, în localitate **nu există nici un producător agricol mare**, care ar avea în gestiune mai mult de 50 hectare de terenuri. Industria de procesare a producției agricole este reprezentată de doar câțiva agenți economici mici, care angajează în total până la 40 de salariați (o moară, o mini-brutărie, 3 puncte de uscat fructe, un micro-atelier de confecționare a mobilei). Comerțul este realizat în 14 unități de comerț cu ridicata și amănuntul a produselor alimentare sau industriale.

Tabelul 2: Cei mai mari agenți economici din localitate

Întreprinderea	Domeniu	Număr mediu de salariați, inclusiv femei	Vânzări nete, lei MDL (anul 2015)
SRL "Arvo Trans"	Transporturi rutiere de mărfuri	18 (0)	15098233
SRL "Brutaria Ivlev"	Fabricarea pâinii și a produselor de patiserie proaspete	7 (5)	180236
SRL "Elena Spinu"	Alte transporturi terestre de călători	2 (1)	55510
II "Gutu Gheorghe"	Prelucrarea brută a lemnului	1 (0)	45826
SRL "Cinprod"	Comerțul cu ridicata al cartofilor, legumelor și fructelor	2 (1)	50 000
SRL Farmacia "Ana Irinii"	Vânzare medicamente	3 (2)	200 000
SRL "Mina Ștefan"	Comerț cu amănuntul	6 (5)	600 000

Sursa: Primăria Ciorești 2016, Biroul de statistică

Supraviețuirea economică a localnicilor este asigurată și de "gospodăria pe lângă casă". Astfel, majoritatea locuitorilor practică la scară mică creșterea iepurilor, caprelor, porcinelor, păsărilor (în total peste 15 000 capete) și apicultura.

Comuna este caracterizată de ponderea înaltă a terenurilor ocupate de păduri (37%) și, respectiv, o **pondere relativ mai mică a terenurilor agricole (36%)**. Din totalul de terenuri agricole (1293 ha), 26% sunt ocupate de livezi, 19% de vii, restul constituind terenuri arabile. Bonitatea medie a solului este de 50 grad/ha. Totuși, circa 50% din terenuri rămân a fi ne-prelucrate.

Valoarea terenurilor în Ciorești variază în dependență de destinația terenului: agricol sau sub construcție și amplasament: în intravilan sau extravilan, iar valoarea imobilului de amplasament și utilități. Prețurile variază între 100 - 150 USD pentru un 1 ar de teren sub construcții și până la 750 USD pentru un ha de teren agricol.

În comuna Ciorești **nu este nici o filială a băncilor comerciale**, operațiunile financiare sunt efectuate prin intermediul oficiului poștal. În localitate a activat Asociația de Economie și împrumut a cetățenilor AEÎC, care a fost fondată în anul 2003 cu suportul Agroinform. Din anul 2005 această Asociație de Economii și împrumuturi a cetățenilor AEÎC nu mai funcționează.

Ciorești se face remarcat prin **un potențial important de dezvoltare a industriei de prelucrare și uscare a prunelor**, precum și de producere a obiectelor de ceramică neagră (un meșteșug unic în Republica Moldova).

Comuna posedă **importante resurse de nisip și argilă**, care, însă, încă nu sunt valorificate adecvat din punct de vedere economic. Totodată, peisajele pitorești ar favoriza turismul (împrejurimile localității pot fi comparate doar cu peisajele din Italia meridională, Ciorești fiind considerată de drept Toscana moldovenească). Condițiile naturale, relieful, bonitatea solului, sunt favorabile pentru dezvoltarea plantațiilor multianuale de viță de vie, livezi. Există o inițiativă locală interesantă de a crea o stână modernă de caprine. Sportul de iarnă - schiul pe teritoriul localității este un alt potențial al localității în curs de valorificare.

În cadrul primăriei nu există un specialist pe domeniul economic și atragere a investițiilor, iar Consiliul Local nu a stabilit facilități și scutiri de impozite și taxe pentru anumite categorii de antreprenori. La nivel local nu există structuri neformale ale oamenilor de afaceri sau un consiliu economic, dar periodic sunt organizate întâlniri cu cetățenii și antreprenorii locali.

Pentru atragerea investițiilor **autoritățile locale dispun de mai multe spații și construcții nefinalizate circa 2000 m²** (două clădiri nefinalizate ale Centrului de sănătate, spațiile din preajma stadionului, spațiile fostei grădinițe, etc.)

Despre evenimentele de promovare a imaginii localității organizate (Hramului Satului și Sărbătoarea Națională 31 august, etc.) și alte informații locuitorii sunt informați prin intermediul postului de radio local „Cultura Divină”.

Resursele naturale și meșteșugurile (argilă – confecționare vase ceramice negre și a cărămizii pentru construcție, nisip - material antiderapant și parțial în construcție, și lemn pentru confecționarea butoaielor, a mobilei) sunt nevalorificate, turismul (pensiuni agroturistice, schiatul) necesită a fi dezvoltate. Antreprenorii locali necesită mai multă asistență informațională, consultativă și de suport pentru promovarea și dezvoltarea afacerilor.

1.3 Dezvoltarea Socială

Subdezvoltarea economică a localității, emigrarea și deficitul finanțelor locale cauzează probleme serioase în organizarea și modernizarea serviciilor sociale. Totuși, în ultima perioadă, Primăria și Consiliul Local au reușit să atragă importante finanțări nerambursabile pentru renovarea principalelor instituții sociale din comună (Gimnaziul, grădinițele, casa de cultură).

Actualmente, comuna dispune de un exces de capacități pentru instituțiile de **învățământ preșcolar**. În grădinița reamenajată din Ciorești sunt doar 140 de copii la o capacitate de 190 de locuri. În satul Vulcănești clădirea grădiniței cu 50 de locuri nu funcționează din lipsa cererilor de la populație de a încadra copii.

În cele 2 **gimnazii** din comună studiază 560 de copii în timp ce capacitatea acestora este de 1200 de locuri. Deși în gimnaziul din Ciorești o parte din local a fost ocupată de grădinița de copii, aici mai există mult spațiu nefolosit. Comuna nu dispune de liceu.

Totodată, în localitate există multe alte clădiri administrative și de menire social-culturală, capacitatea cărora nu este utilizată în întregime.

Serviciile medicale sunt asigurate de Oficiul medicilor de familie. În instituție activează 1 medic de familie care deservește în mediu 26 de persoane pe zi. Medicii nu practică vizite la domiciliu pentru a consulta bolnavii, ceea ce creează mari dificultăți persoanelor cu dizabilități și celor de vârstă înaintată.

Serviciile sociale acordate persoanelor socialmente vulnerabile de către autoritățile locale sunt minime. Aici există posibilitatea creării unui azil pentru bătrâni într-o clădire deja existentă care poate fi restabilită și utilizată în acest scop. O parte de bani pentru restabilirea și amenajarea clădirii ar putea veni de la băștinașii aflați peste hotare dar care au părinți sau rude apropiate la vârsta de pensionare.

Comuna încă nu și-a rezolvat problema de bază privind organizarea timpului liber pentru **tineret**. La Casa de cultură nu activează cercuri pe interese, lipsește un stadion amenajat de fotbal, teren de joacă pentru copii, dotat cu topogane și alt echipament de recreație pentru copii, zone de odihnă pe malul unui iaz din localitate.

Cele mai **vulnerabile categorii ale populației** sunt persoanele cu dizabilități, persoanele în etate, familiile monoparentale și cu mulți copii și minoritatea romă.

Tabelul 3: Categoriile dezavantajate ale populației

	Total	Femei	Bărbați	Copii
1.1.Persoanele cu dizabilități inclusiv	41	20	13	8
# Persoanele cu dizabilități fizice	20	10	7	3
# Persoanele cu dizabilități mentale	11	6	3	2
Inclusiv persoanele cu dizabilități grave (care nu pot supraviețui fără ajutorul extern)	10	4	3	3
1.2.Persoane în etate	725	370	355	
# inclusiv persoanele în etate singuratic	250	180	70	

	Total	Femei	Bărbați	Copii
1.3.Membrii familiilor cu 3 și mai mulți copii	287			
1.4.Membrii familiilor monoparentale (inclusiv cu părinți plecați la munci)	275			
# inclusiv familii conduse de femei	275			
# Familii cu copii lăsați în grija rudelor, statului	320			320
1.5. Etnie romă	905	400	505	320

În comună sunt 31 de **persoane cu dizabilități**, inclusiv 20 cu dezabilități fizice iar 11 cu dezabilități grave care nu pot supraviețui fără ajutorul extern. Cu toate acestea instituțiile publice și cele private încă n-au asigurat condițiile necesare pentru deplasarea și accesul acestor persoane la serviciile publice (gimnaziul, grădinițele, oficiul poștal, centrul medicilor de familie) atât pentru persoanele cu dezabilități cât și pentru persoanele în etate și femeile cu copii mici în cărucior.

Persoanele cu dezabilități grave (care nu pot supraviețui fără ajutorul extern) ar trebui să aibă aceleași posibilități ca alți cetățeni din localitate. Persoanele cu dezabilități se confruntă cu problema ce ține de lipsa unui transport social pentru deplasarea la instituțiile care oferă servicii sociale.

Multe din persoanele cu dezabilități și cele în etate care manifestă activism social și economic ar putea fi ajutate să se încadreze în anumite activități productive prin crearea condițiilor pentru deschiderea unor ateliere de croitorie, reparație încălțăminte, GSM-urilor etc.

Persoanele în etate reprezintă circa 17 % din populația localității. Principala problemă cu care se confruntă aceste persoane este accesul redus la serviciile sociale. În localitate nu există azil de bătrâni și nici cantină socială care ar fi un sprijin pentru bătrânii singuratici și cu mobilitate scăzută.

Persoanele în etate, cu dezabilități, mamele cu copii în cărucioare nu se pot deplasa spre serviciile publice, mașina serviciului de urgență și de pompieri nu are acces spre toate zonele satului din cauza drumurilor deteriorate.

În cadrul ședinței focus-grupului constituit din persoanele în etate s-a stabilit că **principalele probleme** cu care se confruntă **persoanele în etate** sunt: (i) lipsa unui transport social, care ar permite deplasarea persoanelor în etate la serviciile publice din cadrul localității și centrului raional (ii) lipsa cantinei sociale și a grupurilor mobile pentru transportarea pachetelor alimentare la bătrânii singuratici și ținuiți la pat (iii) lipsa unor magazine sociale de unde bătrânii să poată procura haine și produse alimentare la prețuri reduse (iv) lipsa unor organizații obștești ale seniorilor care ar asigura socializarea persoanele în etate.

În comuna Ciorești sunt atestă 55 **familii cu 3 și mai mulți copii**. Aici nu există sistem de reduceri la taxele școlare pentru familii cu mulți copii și cele cu un părinte, nu sunt condiții pentru dezvoltarea talentelor copiilor (artă, pictură, muzică, coreografie). Sunt insuficiente locurile de joacă și agrement și parcurilor pentru copii și adulți.

Principalele probleme cu care se confruntă **famiile cu mulți copii** sunt: (i) nu toate familiile cu mulți copii sunt conectate la sistemul de aprovizionare centralizată cu apă potabilă ceea ce creează dificultăți pentru femei în procesul de spălare a rufelor (ii) lipsa unui sistem de canalizare centralizat ceea ce duce la cheltuieli suplimentare la evacuarea apelor reziduale (iii) dificultăți la deplasarea copiilor la școală și grădiniță și a bătrânilor către serviciile publice locale din cauza amplasării extinse a localității și lipsei unui transport social (iv) mamele solitare cu copii nu beneficiază de scutiri sau reduceri la plata servicii și plăți pentru întreținerea copiilor la grădiniță și liceu (v) lipsa unei spălătorii comunale care ar oferi servicii cu înlesniri persoanelor din categoriile cele mai vulnerabile.

O altă categorie vulnerabilă de populație o constituie **copiii ai căror unul sau ambii părinți sunt plecați peste hotare**. În cele 2 localități ale comunei locuiesc 320 copii ai căror părinți sunt plecați la munci (225 băieți, 95 fete). Acești copii sunt lăsați în grija bunelor sau rudelor apropiate. 35 copii locuiesc doar cu un singur părinte și de cele mai multe ori abandonează școala sau au note mici la obiecte sau la purtare. De fapt crește o generație a copiilor de migranți educați în afara familiei, pe valori consumeriste, fără legături sufletești și apartenență de familie.

Principalul sprijin pe care îl asigură APL este informarea persoanelor înainte de plecare cu privire la necesitatea instituirii tutelei și lăsarea copiilor în grija unor persoane apropiate (rude de gradul I și II). De asemenea, în instituțiile educaționale se duce evidența acestor copii și la apariția problemelor sunt semnalati tutorii și părinții.

Persoanele în vârstă, cu dezabilități, mamele cu copii în cărucioare nu se pot deplasa spre serviciile publice, mașina serviciului de urgență și de pompieri nu are acces spre toate zonele comunei. Migranții au venit cu propunerea de a contribui la repararea a câte o porțiune de drum pe an pentru ca în următorii ani toate regiunile comunei să fie conectate la artere principale.

Un grup vulnerabil existent în localitate sunt și **victimele violenței domestice**. O informație foarte clară asupra situației în domeniul violenței domestice în localitate nu există. Conform datelor polițistului de sector în anul 2015 au fost înregistrate 4 cazuri înregistrate de violență domestică și circa 10 cazuri neînregistrate. La moment în localitate nu se fac careva activități de prevenire a violenței în familie, doar în cadrul instituțiilor educaționale se discută mai des despre aceste subiecte.

În satul Vulcănești locuiesc 905 **persoane de etnie romă**, inclusiv 505 femei. Din cei 320 de copii din localitate, 120 sunt de vârstă preșcolară. În Vulcănești există o grădiniță cu 50 de locuri disponibile, dar din lipsa cererilor aceasta nu funcționează. Doar 10 copii de vârstă preșcolară din această localitate fermentează grădinița din satul Ciorești, fiind transportați cu microbuzul angajat de primărie.

Principalele probleme cu care se confruntă această minoritate sunt: (i) Lipsa locurilor de muncă în localitate, (ii) Nedorința populației locale de a munci în localitatea natală, (iii) Acces limitat la serviciile medicale, medicul de familie din Ciorești frecventează o dată pe săptămână localitatea Vulcănești, (iv) Lipsa loturilor pentru construcția caselor individuale, (v) Nivelul scăzut de școlarizare și frecvența redusă a copiilor la grădiniță și gimnaziul local, (vi) Acces scăzut la serviciile comunale, lipsește sistemul de salubritate, canalizare și iluminare publică.

1.4 Infrastructura tehnico-edilitară și Servicii Comunale

Comuna Ciorești este amplasată avantajos față de **infrastructura de transport**, fiind poziționată la confluența ariei comerciale ale or. Ungheni (60 km - punctul de trecere a frontierei), Strășeni (28 km), Călărași (30 km), Hâncești (45 km). Comercializarea producției agricole se efectuează la piața locală. Comuna este traversată de drumul R 25 Bucovăț - Nisporeni, care este la 3 km de satul Ciorești și trece pe la periferia de Nord a satului Vulcănești. Distanța până la stația de cale ferată Strășeni este de 28 km. Localitatea este amplasată la o depărtare de 60 km de capitala RM (conexiune aeroport).

În localitate sunt 40 km de **drumuri locale**, din care doar 1% sunt asfaltate, 25 % sunt pavate sau executate în "variantă albă". Doar 10 km din drumurile locale sunt iluminate, iar în satul Vulcănești iluminarea stradală lipsește. În Comună sunt doar 1,5 km de trotuare asfaltate sau 0,4 % din drumurile locale.

Conexiunea cu Chișinău și Nisporeni se face prin intermediul microbuzelor de rută care circulă de două ori pe zi și satisface în general necesitățile localităților din comună.

Localitatea încă nu dispune de o **întreprindere comunală municipală** pentru organizarea gestiunii serviciilor comunale. Fondarea unei astfel de entități rămâne a fi o restanță pentru perioada imediat următoare.

Aproximativ 66% din gospodăriile sunt conectate la rețeaua de apeduct, iar 30 % la sistemul de alimentare centralizat cu **gaze naturale**.

La nivel local sunt 170 de fântâni de mină utilizate ca sursă de apă potabilă. Actualmente, grație suportului din partea Agenției Elvețiene de Cooperare și Dezvoltare Internațională, circa 97% din gospodăriile sunt conectate la rețeaua de **apeduct**. Actualmente, sistemul de apeduct este gestionat de Asociația Obștească AC "Roua codrilor", aceasta urmând reorganizată în întreprindere municipală.

Tabelul 4: Dotarea cu utilități

Serviciu/infrastructură	Satul Ciorești	Satul Vulcănești
% de gospodării conectate la apeduct	70 %	80%
% de gospodării conectate la canalizare	N/A	N/A
% din străzi asigurate cu iluminat nocturn	25%	N/A
% din drumuri locale cu asfalt	1%	0%
% din drumuri locale în variantă albă	25%	35%

Serviciu/infrastructură	Satul Ciorești	Satul Vulcănești
% din gospodări cu contracte de evacuare centralizată a deșeurilor	N/A	N/A

În localitate rețeaua de **canalizare** lipsește, dar Casa de cultură și grădinița din satul Ciorești, gimnaziul și grădinița din satul Vulcănești au sisteme autonome de canalizare.

Comuna nu a reușit până acum să-și organizeze serviciul de **salubritate**. Un proiect cu finanțare din FNDR, lansat acum câțiva ani în zonă, a eșuat datorită rezistenței locuitorilor în ceea ce privește localizarea gunoștii zonale în apropiere de localitate. Totuși, acel proiect a fost parțial realizat, la moment în comună fiind amenajate 22 platforme, iar 66 de containere rămân a fi stocate în depozitele primăriei. La moment, comuna analizează la modul serios oportunitatea organizării unui serviciu local de evacuare a deșeurilor.

Datorită neorganizării serviciului, în comună avem la moment 4 gunoști neautorizate, amplasate la marginea satelor. Gunoiștea de bază a localității este amplasată la o distanță de 200 metri de sat și este într-o stare deplorabilă.

Întreținerea drumurilor în localitate este efectuată cu ajutorul unui greider, condus de o persoană fizică angajată prin contract de prestări servicii. Cimitirele locale sunt gestionate de primărie utilizându-se surse din mijloacele alocate pentru amenajarea teritoriului. Primăvara aici se organizează lucrări publice de amenajare și înverzire, la care participă și populația comunei. Recent la ședința consiliului local a fost aprobată decizia de a crea în comună o întreprindere municipală care va prelua activitățile de aprovizionare cu apă potabilă, canalizare, amenajare teritoriu, salubritate.

Instalații producătoare de energie din surse regenerabile, inclusiv instalații solare și de utilizare a biomasei în scopuri energetice (reziduuri agricole, lemne, etc.) sunt utilizate în prezent doar la instituțiile educaționale.

O oportunitate pentru dezvoltarea infrastructurii locale o constituie **materialele locale de construcție**, comuna fiind bogată în argilă, utilizată pentru confecționare vaselor de ceramică albă, roșie și neagră și producerea cărămizii pentru construcție, nisip - material antiderapant și parțial în construcție și lemn folosit de către localnici pentru confecționarea butoaielor, a mobilei și pentru încălzire.

1.5 Management Administrativ și Oportunități de Cooperare Intercomunitară

Capacitatea administrativă a autorităților publice locale este relativă, acestea acoperind doar o parte neînsemnată de competențe și atribuții atribuite prin lege. În primărie activează 7 persoane care încearcă să facă față tuturor problemelor cu care se confruntă localitățile din componența comunei.

Baza fiscală a comunei este extrem de deficitară. În structura bugetului local predomină transferurile din bugetul de stat, orientate pentru un număr limitat de acțiuni (asigurarea instituțiilor publice, unele acțiuni sociale). Veniturile proprii nu acoperă nici 10% din totalul cheltuielilor. În 2015 veniturile proprii au constituit doar 366,6 mii lei sau cca 9,8 % din veniturile totale executate ale bugetului local (3725,3 mii lei), fiind formate din: impozitul pe proprietate (funciar și pe bunurile imobiliare) – 55%; taxele locale – 27% și alte taxe și impozite – 18%.

În ultimii ani APL Ciorești n-a creat întreprinderi municipale sau alte entități menite să acorde servicii calitative și accesibile cetățenilor, iar tentativa de a crea, în anul 2011 în zonă, un sistem centralizat intercomunal de evacuare a deșeurilor a eșuat din cauza nivelului scăzut de conștientizare de către populație a importanței acestuia.

La primărie nu există un specialist angajat în domeniul managementului de proiecte, această activitate fiind pusă în sarcină primarului, viceprimarului și șefilor instituțiilor publice din localitate.

Totuși, Primăria Ciorești manifestă un **activism sporit în atragerea fondurilor extrabugetare** prin scriere de proiecte. Pe parcursul anilor 2013-2016 au fost elaborate și înaintate și realizate 15 proiecte în sumă totală de 48 076 000 lei.

Comună pune mari speranțe în valorificarea **oportunităților de cooperare inter-comunitară** cu primăriile din vecinătate. Într-o rază de 10km sunt situate localitățile Pârlolteni, Horodiște, Micleușeni, Lozova și Dolna. Din punct

de vedere istoric localitățile sunt legate prin faptul că satele Dolna și Ciorești au fost într-o gospodărie agricolă, iar localitățile Ciorești, Pârjolteni, Horodiște, Micleușeni, Lozova și Dolna sunt parte a proiectului regional "Salubritatea localităților din raioanele Nisporeni, Strășeni și Călărași pentru un mediu curat și sănătos" care în prezent nu funcționează pe motivul unui management defectuos. În prezent a fost elaborat și înaintat la Fondul de dezvoltare regională un nou concept de proiect privind perfecționarea, extinderea și consolidarea acestui sistem comun de evacuarea deșeurilor menajare.

În același timp primarii acestor sate discută posibilitatea creării unui sistem de canalizare comun cu utilizarea în acest scop a stației de epurare de la Vorniceni în curs de construcție.

Comuna Ciorești este atractivă pentru localitățile proxime prin număr sporit de potențiali beneficiari ai serviciilor comunale, potențialul turistic existent și încă nevalorificat la justa valoare, forță de muncă liberă care în prezent deja prestează servicii în localitățile învecinate.

Atractivă pentru vecini rămâne a fi piața agricolă din Ciorești, care tinde a fi una dintre cele mai mari și moderne piețe din localitățile din zonă. Pe agenda publică a APL Ciorești sunt următoarele idei de proiecte bazate pe cooperarea intercomunitară: (i) Dezvoltarea turismului rural și valorificarea potențialului local, (ii) Soluționarea în comun cu localitățile vecine a problemei salubrității și alimentare cu apă și canalizare.

1.6 Probleme Prioritare de Rezolvat până în 2020

Evaluarea complexă a situației existente și dezbateră diagnosticului cu Grupul Local de Inițiativă au evidențiat următoarele 15 cele mai presante și prioritare probleme ale comunei Ciorești, care necesită a fi rezolvate până la sfârșitul anului 2020:

1. Lipsa serviciului de salubritate în localitățile comunei.
2. Lipsa sistemului de canalizare.
3. Nivel scăzut de iluminare stradală, lipsa totală a acestuia în satul Vulcănești.
4. 75 % din drumurile locale sunt impracticabile (nu sunt asfaltate sau dotate cu acoperiș rigid).
5. Majoritatea instituțiilor publice nu sunt dotate cu instalații de acces a persoanelor în etate și cu dezabilități.
6. 50 % din copii satului Vulcănești nu sunt școlarizați sau frecventează insuficient gimnaziul.
7. Doar 3 copii din 3 familii ale romilor frecventează grădinița de copii.
8. Lipsa în satele comunei a unor terenuri de agrement și odihnă pentru copii și persoane vârstnice.
9. Lipsa unui stadion amenajat.
10. Lipsa unui teren de joacă pentru copii.
11. Lipsa unei zone de odihnă în regiunea codrilor și lacurilor din comună.
12. Lipsa cercurilor artistice la casa de cultură.
13. Lipsa discotecii și a altor activități de organizare a odihnei culturale a tineretului.
14. Acces limitat la serviciile de sănătate pentru populația din satul Vulcănești.
15. Nivel sporit de consumul de alcool în rândul populației comunității.
16. Lipsa unei strategii de încurajare și susținere a copiilor dotați.
17. Lipsa unei cantine sociale și a serviciului de deservire la domiciliu
18. Lipsa transportului social
19. Lipsa unei spălătorii comunale care ar oferi servicii cu înlesniri persoanelor din categoriile cele mai vulnerabile.
20. Lipsa locurilor de muncă și a activismului antreprenorial al populației.
21. Imperfecțiunea sistemului de acordare a ajutorului social populației.
22. Nivel scăzut de activism social al populației
23. Lipsa unor magazine sociale de pentru bătrâni.
24. Lipsa unui fond de susținere a persoanelor în dificultate.
25. Lipsa unor cadre calificate la grădinița de copii.
26. Insuficiența informației pentru migranți despre activitățile curente și de perspectivă ale primăriei și consiliului local și a modalităților de implicare a lor în soluționarea problemelor comunității.
27. Insuficiența informației despre oportunitățile de investire a capitalului în afaceri locale, care ar putea fi inițiate de băștinași, precum și despre cadrul legal în domeniul antreprenoriatului local.
28. Nivel scăzut de încredere din partea migranților datorită birocrăției și fluidității legislației naționale și a reglementărilor locale în domeniul afacerilor.

29. Lipsa informației pentru migranți despre programele de stat și cele internaționale de susținere a business-ului mic și mijlociu, în special în mediul rural.
30. Baza impozabilă locală insuficientă.
31. Nivel scăzut de disciplină fiscală a contribuabililor.
32. Lipsa unor tehnologii moderne de evidență și control a procesului fiscal local.
33. Nivel scăzut de transparență a procesului bugetar local.
34. Nivelul insuficient de pregătire a consilierilor locali în scopul unei mai mari motivații de a se implica în gestionarea treburilor publice.
35. Utilizarea insuficientă a mecanismelor de responsabilizare a APL în fața locuitorilor comunității